

ԿԱՅԱՍՏԱՆ

Ի Ր Ա Գ Ի Ր

ԲԱՆԱԲԱՆԱՆ • ԵՐԵՎԱՆ • ԲԱՆԱԲԱՆԱՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ զուգուշ 100: Վեցամսեայ գին զուգուշ 52 1/2: Եռամսեայ գին 26 3/4:
Հինգ ասորաբարոց գանձոցն մէկ օրինակ իրեն ձրի դիտի տրուի:
Այս Լրագիրը ամեն շաբաթ օրերը կը հրատարակուի:

Պօշտեն դուրս գացած Լրագիրներուն փոխադրանքն ամեն շաբաթ 10 փարայ:
Իր շաբաթ համար չուր մը հրատարակեց ուշացող դիտի վնասը 40 փարայ:
Երրորդ փարայ քանակը ամեն շաբաթ 10 փարայ:

ԲԱՆԱԲԱՆԱՆ

Ն Ե Ր Ք Ի Ն Ի ՈՒ Ր Ե Ր

ՊՕԼԻՍ 16 ՅՈՒՆԻՍ

ժամանակ մը մեր Երեւանի միջոց յաւաքի լուրեր կ'առնէինք. զանազան քիւրաքիւր գեղերուն գործած անգութ չարութիւնները կը լսէինք. կողոպտել, քանդել, կործանել, գերել, սպաննել, վերջապէս բարբարոս և ապաստամբ ժողովուրդէ մը ինչ անօրէնութիւններ կ'սպասուէին նե՛ր անոնց ամէնը: Սեր ողորմելի Հայաստանին թշուառութիւնը որքին երեւեմէն է, թէ որ անոնց երեսէն չէ նե՛ր, Հայաստանին այն զուարճալի դաշտերուն երեսը ո՞վ տըրեցուց, ո՞վ ծածկեց անոր երեսը սգոյ կառուով, քիւրտերուն ապստամբութիւնը ու անկախութիւնը չէ մի: Հիւրակը նոյն Հիւրակն է, ուր է անոր լիութիւնը: Ինտութիւնը այս հին աշխարհքէն բնաւ մէկ ձիրքը չէ խնայել, սոյն մարդս ըստ ամենայնի երջանիկ ընդ ամէն տեսակ բարիքը պարգեւեր է անոր: Լրագրարար օգ, առատ ջուր, պարարտ հող, զանազան հանք և այլն, բայց ինչ օգուտ, անոր այս անգին պարգեւները մինչեւ հիմա այն քաղաքաւոր ցեղերը մինակ կը վայելէին. իսկ բնութեւնը արդար օրինօք անոնց ժառանգորդ եղողները գրեթէ խոլին զրկուած էին: Բայց անդամը, ո՞վ կըսէ որ անպատիւ կը մնայ: Վեհափառ և գթած Արքայն իւր բոլոր երկրին երջանկութիւնը ցանկալով այս սպերջանիկ երկրին ալ պէտք եղած հոգը տանելու ըսկեց մէկ երկու տարին ՚ի վեր:

Այսինքն այն ապստամբ ցեղերը քաղցրութեամբ յորդորեց՝ իրատեց՝ խստութեամբ սաստեց՝ յանդիմանեց՝ սպառնալքներ րրաւ, վերջապէս նայեցաւ որ ասանկով բնաւ կամք չունին իրեն հնազանդելու, ան ատենը կատարեալ իրաւունք ունեցաւ զենքով զանաք հնազանդեցուցուց, որովհետեւ տեւ բարբարոս ժողովուրդին ազատութիւնը, անկախութիւնը աշխարհքին ներդաշնակութիւնը կ'ազաւզէր: Երբ մարդկային ազգին գրեթէ առհասարակ մեծ փնասներ կը ծագէին: Եւստի ամեն ալ իրենց արժանաւոր պատիժը առին, որը Օսմանեան հզօր տերութեան սուրին բերանը ծարակ ընկալով, որը շղթայակապ հոս գերի դառնալով, որն ալ ահ ու սարսափը սիրտը տրոխելով անմարդաբնակ տեղեր բաշտած իր նմաններուն՝ գաղաններուն կենակից ըլլալով: Աստի Երեւան, անոր ծոցը Հայաստան, հիմա օրաւոր աղէկնալու, իւր հին ցանկալի վիճակը նորէն գտնալու վրայ է: Եւստի տեղ ապահովութիւն, ամէն տեղ հանգստութիւն: Իրենտեան պարգեւները իրենց նախկին վայելելութեան կ'ապաստեն: Հայաստան հիմակուն ամեն ուրախալից լուրերովը իւր ասդին անդին ցրուած կարօտեալ որդիքը վերադառնալու կը հրաւիրէ: Երբ մարդ հայոց ժողովուրդը իւր հանգիստ վիճակը տեսնելով շնորհակալութեան բազմակիք գիր մը կը խաւրէ հոս Վեհափառ Պատրիարքին բարձրագոյն դասը մատուցանելու համար, այս հրաւիրանաց ձայն չէ մի: Վանի կողմէն նոր նոր բերքեր կը տեսնուին հոս՝ որոնք երբեմն մշակող չունենալով վայրենացեր՝ խաղանայեր էին, այս ալ հրաւիրանաց ձայն չէ մի:

Վերջապէս աւետիս Երեւան, մանաւանդ Հայաստանն այս կողմերը բաւական ժամանակէ ՚ի վեր գտնուող հայոց: Այս Երեւան կատարեալ հանգստութեան մէջ է, ամէն մարդ հոն իւր կը բնակէ, կենքերն, ատարակաւքին և պատուան տէր է խաղաղութիւնը արդար օրինաբար համեմատ: Հիմա միայն խօզան պէյի ցեղը կայ ապստամբ, անոր վրայ ալ այս օրերս 30 հազար հոգի երթալու հրաման գնաց: Երեւան բանակի ընդհանուր հրամանատար վրսեմափալ Ռեշիտ Սէֆեմէտ փաշայն:

Արքունի եւ մտից պաշտօնեայ արժանապատիւ Հիւսնիկ Եֆենտին հինգաբարձի գիշեր

յանկարձ կը հիւանդանայ սաստիկ գլխու ցաւով մը. և ուրբաթ օրը ժամը 10 ին կը մեռնի: Հիւանդութիւնը ինչ ըլլալը հասկըցուցաւ:

— Սերէզնէն կը գրեն որ յունիսի 28 ին անգլիէն հրդեհ մը սպասահեր է հոն և մէկ քանի ժամուն մէջ այն երեսէն քաղաքին երկու երրորդ մասը մոխիր դարձուցեր է: Յիշեալ քաղաքէն եկած նա մակները կը հաստատեն որ այրեր է 2000 խանութ, 632 հոռմի տուն, 15 տաճիկ մաղաղա, 2 մղիկ 6 լէպէ, 4 տաճիկ գարոց, 15 հոռմի եկեղեցի, 22 խան, 2 մեծ ներկարան: Հատ երեսէն վաճառականներու ծանր փնասներ եղեր է այս հրդեհէն: Բէյլան խանը ու պէյլանը աղաւթ են:

Կրակէն ելած աղբատներուն համար իսկոյն առ ժամանակեայ բնակութեան համար տեղ պատրաստեր է կառավարութիւնը, բայց փոթորիկ մը ելալով այն շէնքերն ալ կործաներ է:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԻՈՒՐԵՐ

ԳԱՂԱԴԱ: Օրէնսդրական ժողովը բաղկացուած կուսակցութիւններուն մէջ սկսեց զանազան կիրքեր ծագել: Պ. Տիւֆալի բարեկամները՝ որոնք մեծագոյն մասին մէջ կառավարութիւնը կը սլաշտպանեն, հասարակապետական մասնաւոր հատուած մը ըլլալով Պ. Թիւսէն Պ. Սիւլէյմ և ուրիշ հին ազատականներն որոշուեցան որոնց մէկ քանին հասարակապետութիւնը բերանը չառնէր և մէկ քանին ալ հասարակապետութեան հաստատման անոյս կը ցուցունեն ինքրորդներն: Եւ իրենց գաղտնի խորհուրդները կը պատասխարեն բարեկարգութեան բարեկամ ձեւանալով: Վերջապէս օրինականները որ անոնք ալ նոյն դիմակով ծածկած են երեսին, կ'աշխատին որ իրենց շատուր կուսակցները գտնան որով կարենան համարձակիլ ինքզինքնին յայտնելու, առայժմ գաղտնաբանութիւն ներդրել իր խօսին, բայց միտքերնին ուր կը նային նե՛ր հասկըցունէ: Որչափ որ աւելի համարձակ խօսեցու սկսելու օրինականները, որչափ որ անոնց օրինականութեան կամքը առաջ երթայ ազգային ժողովին մէջ, այնչափ ալ աւելի Պ. Տիւֆալի բարեկամները հասարակապետութեան վրայ պիտի հաստատուին: Այս բանն ալ օրինականներուն արդէն յայտնի է: Երկու մարդիկ նորէն պիտի միտնան սահմանադրութեան վիճակին հաւասարակշռութիւնը պահելու համար: Նոյն պիտի ընեն օրինականներուն մէջէն խոհեմ եղողները, որովհետեւ անոնք պիտի հասկընան որ քանի մը դժուար բան է և մանաւանդ քանի մը վտանգաւոր ժողովուրդին մէկ ատենի ցեղէն (հինգերորդ Հէնրիկոսին ցեղէն) թագաւոր գնել Վաղդիս: Սահմանադրութեան հակառակ կողմն ալ հասարակապետութեան պաշտպան պիտի կենայ երբոր տեսնայ որ անոր սպառնացողներ կան, երբոր տեսնայ որ որ և իցէ ցեղէն կամ որ և իցէ կերպով դարձեալ թագաւոր մը պիտի կարգեն Վաղդիսի վրայ: Եւ գէն սահմանադրութեան հակառակ կողմը գնեցաւ օրինականներուն դէմ, ձախակողմեաններն ալ նայեցան, որովհետեւ ասոնց մէջն ալ շատ մարդիկ ոչ լեռնակողմեան են և ոչ ընկերական այլ անկեղծ և չափաւոր հասարակապետական են, որոնք են Վաղդիս, Բաքալ Տիւֆալ, Վաղդիս Բաքալ և ասոնց նման ուրիշ գիտնական մարդիկ ալ: Հասարակապետութեան այս փոփոխութիւնը վայրենի մէջ, անտարակոյս շատ ուրիշ մարդիկ ալ ձախակողմեաններէն Տիւֆալի կողմը պիտի դառնան որ նորէն հիւսնի կերպ միտպետութիւն չի հաստատուի:

— Յունիսի 17 ին օրէնսդրական ժողովին մէջ ինչ որ ժողովականներն վրայով որոշուեցաւ և ընդունուեցաւ նե՛ր քանի պաշտօնեան քաղաքապետներուն կ'իմացունեն հետեւեալ չորս բարեկամով:

« Երեւանի մէջ Օրաբար յունիսի 17 ի ազգային ժողովին մէջ ժողովականներն և ուրիշ քաղաքական մասնաւոր խորհրդներուն և միաբանութիւններուն վրայով հաստատուած նա օրէնքը

կը հրատարակէ: Հիմա ես ձեզի պիտի բացատրեմ ինչ միտքով ժողովը այս օրէնքը հաստատեց և դուք ալ ինչպէս անիկա պիտի գործադրէք հաւատարմութեամբ:

« Սահմանադրութիւնը յիշաւի կը ձանձնայ քաղաքացիներուն այն իրաւունքը որով պէտք եղած ժամանակը պիտի միաբանին ու խորհուրդ ընեն քաղաքական գործերու վրայով, բայց հանգարտութեամբ և առանց զենքի: Չի տուաւ անոնց այս մասին բացարձակ և անսահման իրաւունք մը, միայն իրաւունք ունին բանիւ պաշտպանելու հասարակութեան ազատութիւնը ու ապահովութիւնը:

« 1848 Յունիսի 7 ի օրէնքով և դարձեալ 1848, 28 ի օրէնքով ազգային ժողովին քաղաքացուց տուած այն իրաւունքը ամփոփուած է, բայց ազգային ժողովը անանկ յարմար տեսաւ որ, քիչ մը ժամանակի համար նորէն քիչ մըն ալ ամփոփուի քաղաքական ժողովականներուն ու միաբանութիւններուն իրաւունքը: Եւստի մէկ ծանր պարագայներուն մէջ ենք որ ազատութեան բարեկամ եղողներուն ամէնն ալ այս օրէնքը իսկոյն պիտի ընդունեն զանի իւր չափազանցութեան ազատելու համար:

« Թէ ժողովակի և թէ խնձրքի անունով եղած հրապարակական միաբանութիւնները տասն և հինգ ամիսէ ՚ի վեր մէկ անսահման ազատութիւն մը կը վայելէին: Տեսնե՛ք ասկէ ինչքէ ծագեցաւ: Սարգկային ընկերութեան մէջ օգտակար և բեղմնաւոր դադափար մը տարածեցին մի: Վաղաքացուց իւմաստուն կառավարութեան ծամբայ մը ցուցուցին մի, որպէս զի այն կառավարութեան ներքեւ գոհապէին, քաղաքացի ինչ իրաւունքի տէր պիտի կրնան ըլլալ, ինչ պարտաւորութիւն ունին կատարելէ նե՛ր, անոնց ցուցուցին մի: Եւստի ժամանակին ցաւաքին յիշատակները քաղաքացուց միտքէն գլխովին փարատելու համար հաստատուած նոր կառավարութեանը յարգանք ցուցուցին մի:

« Պ. քաղաքապետ, ալեկ գիտե՛ք որ ժողովականներուն պաշտօնը գլխովին ուրիշ պաշտօն էր: Վերջէ ամէն տեղ ասոնք շատցեր էին կրակոտ ոգիներով ու կիրքերով և կ'ուզէին ազատական սահմանադրութեանն անդին ուրիշ բան մը հնարել, այն սահմանադրութեանն որ Վաղդիս փետրվարի յեղափոխութեամբ ընդունեց, և երբոր հասկըցաւ որ քաղաքական սահմանադրութիւնը պիտի յաղթէ անոնց յարձակմանը, դարձան ան ասանկ մարդկային ընկերութեան պինդ կարեւոր հիմունքներուն աջք նետել: Սարգկային ոգւոյն բոլոր մեծամեծ անարժանքները, ընկերական կենաց բոլոր անգործները կասկածի տակ ինկան, վրանին վեճեր եղաւ, անարգութեան, և օր մը Վաղդիսի հողին երկու երրորդ մասին մէջ քաղաքական պատերազմ բանալու տարերքները պատրաստ ըլլալու չափ այն ժողովականներուն ձեռնարկութիւնը յաջողեցին: Բայց սակայն այս անհասարկ ազգաբնիկ մայրուրդ փարկի մէջ ուր ելլուած օրը իսկոյն աւրիւթեամբ առջեւ առնուեցաւ:

« Այս գէշութեան պատճառը մինակ ժողովականները չեն, սպագրութիւնն ալ մասն ունի:

« Բայց մարդկային ընկերութիւնը, ինչպէս աւոր ամէն մէկ անգամն ալ, իւր բնական աղբու միջով ունի, կ'ուզէ զինքը պաշտպանել, իրեն պատրաստ և ապահով միջոցներ պէտք է որ անոնցմով այս ցաւալի անկարգութիւնները թող չի տայ որ նորէն դառնան գան: Յունիսի 19 ի օրէնքը այս միջոցներուն մէջ է:

« Այս նոր օրէնքին հնազանդելուն նշան ան պիտի ըլլայ, Պ. քաղաքապետ որ իսկոյն ջանք ընէք ձեր իշխանութեան ներքեւ գտնուող ամէն քաղաքներէն վերցունել ժողովականները կամ քաղաքական միաբանութիւնները:

« Վանք խնձրքներուն կամ ասոնց նման մասնաւոր հաւաքումներուն: Եւստի ձեր իմաստութեանը յանձնուած է, երբոր կը խելամուտք որ եղած խնձրքներուն մէջ խաղաղասիրութեան ոգւոյն տեղ խաղաղութեան ոգին կը սիրէ առաւ:

Եւ Լ. անոնցմէ Վարդիային մէկ օգուտ մը չեղաւ չէն ի զատ վնաս պիտի ըլլայ, իսկոյն ան խնայքնեւ ըր արգիւնելու ճարը պիտի նայիք, ժողովուրդը աւելեանքն գոցելով չըլլար նէ հոն զօրք խօթելով, աւանկով ալ գլուխ չի կրնար ելլար նէ մարդոցը աւանդները գրի առնէր ու տեղեւոյն դատաստանին ներքեւը ձգէր և ուրիշ ամէն դատաստանատեղիներն ալ անոր կը նստաստեն :

« Կրօնական ուսում մնական և գրական ժողովրդներուն արգելք չըլլայ, բայց ասոնք ալ գործերնին ըմբռնողներուն պէս պիտի լուծուին : Բայց երբոր ընտրութեան ժողովքներ կ'ըլլայ նէ, ասոնց բնաւ չի դաշնէն ի զատ քաջաբերութիւն ալ տա՞ն որ իրենց ընտրելիք մարդոցը վրայ լաւ խորհին, լաւ քննեն անոր ամէն մէկ հանգամանքը որ քաղաքացիի մը առաջին պարտքն է, միայն հակէք որ ընտրութեան ժողովքի առիթով ուրիշ բաներ չի նկատեն հոն :

« Կրօնիմ, Պ. քաղաքացեալ, բաւական կըցայ ձեզի հասկըցունել նոր օրէնքին ուժը և անոր գործադրութեանը համար ձեր բռնելիք ճամբան. որ պէս զի մեր յուզեալ մարդկային ընկերութիւնը խաղաղէ : Դժէն կառավարութեան պարտքը իւր երկիրը խաղաղ պահել է, անանկ ալ մեր կառավարութիւնը կը ցանկայ, կը ջանայ որ Վարդիան խաղաղ ըլլայ միշտ, և այս խաղաղութիւնը իւր ներքին խաղաղութենէն պիտի յառաջ գայ :

« Գեղտեմբերի 10 ի և մայիսի 13 ի ընտրութիւններովը հաստատուած իշխանութիւնները կարծեմ միւս իշխանութիւններուն պէս չի պիտի սըխալին ըսելու որ, երբոր նկատական բարեկարգութիւնը կը հաստատուի, երբոր օրէնքները աւ հասարակ ամէն տեղ ազէ կը պահուին մեր գործը կը ըմբռնայ : Եւ այսմայս ընդ մէկ պէտք եղածը հասկըցուցի, ուրիշ հասկըցունելիք բաներն ալ քանի մը օրէն կը գրեմ ձեզի :

ՍԵՐՈՒՄ :

Ներքին պաշտօնայ
Տի-Փոս :

ԱՆԳԼԱՆ. Յուլիսի 31 ի հասարակաց ատեն նին Պ. Յ. Օքսօն առաջարկութիւն մը ըրաւ ընդհանուր քուէարկութեան վրայ և իւր առաջարկութեանը մէջ անանկ խօսքեր խառնեց որ իսկոյն հասկըցուցաւ որ այս մարդոյն ալ ներքին ընկերայինութեան օգի մտեր էր : Ուստի ի զատ Ղօն Ռիւսէլ սկսեալ Օքսօնին հետ վիճել և պատմել որ այս օգին քանի քանի չարեաց ու թշուառութեան պատճառ եղեր է Եւրոպայի մէջ : Վերջապէս յաղթելով իւր հակառակորդին 13 քուէի դէմ 222 քուէով Օքսօնին առաջարկութիւնը մերժուցաւ :

— Իշխար ժամանակէ ի վեր վէճ կ'ըլլար հրէից ազգէն հասարակաց ատենին մէջ անդամ ընդունուելուն ու չընդունուելուն վրայով. ուստի մասնաւորապէս Պ. Ռօշլիտին վրայով ալ երկար վէճեր եղաւ. բայց վերջապէս միայն ի զատուէն 6017 քուէ տրուելով անոր կողմէ Ղօն Վանէսին տեղը այն ընտրուեցաւ հասարակաց ատենին անդամ, վստահ այս մարդուն քուէին թիւը 2814 ըլլանցաւ :

— Հասարակաց ատենին մէջ կրկին խնդիր է դաւաւ տեղութիւնը ինչ պիտի ըսէ Ռուսին զօրք Եւրոպայի օգնութիւն ընելուն պատճառաւ որ աւանդ Եւրոպայի մէջ դէպ ի առաջ խաղաղութեան, որովհետեւ ասիկա Վէնայի դաշնագրութեանը գլխավոր դէմ է : Ղօն Ռիւսէլ պատասխանեց որ, Ռուսի զօրքը Մաճառի գործին խառնուիլը բնաւ Վէնայի դաշնագրութեանը դէմ չէ, որովհետեւ Եւրոպիան է որ իւր կամօքը զանի օգնութեան կը կանչէ, ապա թէ ոչ Ռուսը չէր կրնար համարձակիլ այնչափ առաջ գալու Եւրոպայի մէջ :

Պ. Հիւմ այն խնդիրը ընեցէն ետեւ, այս ալ հարցուց թէ իրաւ է որ կ'ըսուի թէ Բրուսիան ու Եւրոպիան խօսք մէկ ըրեր են մէջերնին որ, իրենց տեղերէն Ռուսին հող տան ըրած բարեկամութեանը փոխարէն : Ղօն Ռիւսէլ այս հարցման ալ անկ պատասխանեց որ, ատանկ բան մը ինքը լըսած չէ ոչ ի պաշտօնէն և ոչ արտաքուստ :

ԳԵՐՄԱՆԱՆ. Կոյնիստ Կի Կիւս օրագիրը կ'ըսէ որ, մինչեւ այս օրս միշտ զօրաւոր Ռուսիային ձախորդութիւնը կարծեմ հիւսիսեանային երեք մեծ ծամեծ տեղութիւնները մէկ մէկու հետ պիտի միացունէ, և ահա արդէն անանկ գործեր կը տեսնուի որ կարծիքս կը հաստատեն :

Երեկ հոս արտաքին գործոց պաշտօնէսային մէկ դեսպան մը եկաւ Ռուսի կողմէն : Պ. տը Ռօշով թագաւորին հետ երկար քաղաքականութիւն ընեցէն ետեւ դէպ ի Վարսովի մեկնեցաւ, հոն երկար ժամանակ պիտի նստի, և ըսեն որ Պօլէմիայի ու

Սիւլզի տահմանագրութիւնը Բրուսիայի բանակ մը պիտի կառուցուի, որպէս զի թէ որ Ռուս և Եւրոպիայի զօրքը չի բաւէ մաճառները յաղթել նէ ասոնք ալ օգնութիւն ընեն անոնց :

— Գեղմանական ազգային ժողովին չափաւոր կողմին գործիքը համարուող գերմանական անուն օրագիրը յունիսի 28 թուականով եօթանց մասնաւոր ատենին մէջ առաջարկութիւնը կը հրատարակէ որն որ արդէն յիշեալ ազգային ժողովին եղաւ :

« Ա. Հոս ստորագրուող անձինքը կատարեալ համադրուած են որ գերմանական կայսերութեան տահմանագրութիւնը առանց չափաւորութեան անհրաժեշտ է գործադրել : Ետեւ Պէսլիսի խորհրդարանը կը ջանայ որ երկու իրարու հակառակ հայեցումները միարանէ, հաշտեցունէ : Հայրենիքը որ թէ ներսէն և թէ դուրսէն վտանգի մէջ է, մեզ կը պարտաւորէ որ չինամ օտահմանագրութիւններին չափաւորենք : Պէսլիսի տահմանագրութեան նիւթը Գեղմանից դաշնակից տեղութեան ճշմարիտ հիմունքները կը պարունակէ, թէպէտ և մարդ կըրնայ անոր առաջարկութիւններէն մէկ քանին չընդունել, մանաւանդ այն առաջարկութիւնը որ կ'ըսէ թէ, Գեղմանիցի իշխաններէն որը ամէնէն աւելի հզոր է նէ՝ այն գլուխ ըլլայ, և արգային ժողովքին ուժն ալ անոր վրայ ըլլայ, ըսել է ազգային ժողով ալ չըլլայ :

« Բ. Երբեք թագաւորութեան ներկայացուցած տահմանագրութիւնը ազգին անդրժեք խոստումներ մը ըրած կ'երեւայ իրենց և անանկ դիտեն որ իրենց վստահան պիտի կրնան հասնիլ հետեւեալ պայմաններով : Եւրոպիան կայսերութեան գլխաւորներուն ժողովքին հաստատութեանը ջանք ընող գերմանական կառավարութիւնները այն ժողովքին անանկ կ'ըստով մը ներկայանան որ՝ հասկըցուի թէ անոնք ամէն ալ միացած են մէջերնին : Երկրորդ, կրկին ըլլաւ ինչ քննութիւնն ալ տահմանագրութեան մինչեւ այն կետերը ըլլայ միայն որ Վարսի 28 ի կայսերութեան տահմանագրութեան և մայիսի 28 ի առաջարկութեան մէջ մէկ մէկու չեն համաձայնիր ոչ ըստ բառին և ոչ իրապէս :

« Գ. Ռուսիան թէ որ ասիկա քաղաքական կառուցութիւն մըն է նէ՝ այս կարեւորութիւնը կուզէ որ բոլոր գերմանական երկիրները և Եւրոպիան ալ մէկ տեղ մտնան նոր գերմանական դաշնակից տեղութեանը մէջ և այս առաջարկութիւնն ալ չաւանդ կ'ընդունի և ասանկով գերմանական տեղութեան գլխաւորաց ատենն ալ կը հաստատուի, ուրեմն ասիկայ մէկ երեւելի գործ մըն է և պէտք է որ հայրենասիրութեան համար իւրաքանչիւր անհատ օժանդակեն անոր կատարմանը :

« Դ. Ռուսի ստորագրութեանը իրենց գլխաւոր մէկ գործին պէս կ'աշխատին թէ ընտրութեան պէտք եղած պատրաստութիւններուն և թէ գլխաւորաց ժողովին հաստատութեանը համար : Երբային ժողովին ընտրութեանը վերաբերեալ բաներուն մէջ Յուսիսեմբր չինուած ընտրողական օրէնքները զանազան անցողիկ արգելքներու հանդիպեցան և ասանկով այն ընտրութիւնները կիսկատար մնացին. ուստի մէկ ուրիշ կանոն մը բռնելու է, ասոր համար ստորագրուողները կը խորհին որ ամէն մէկ մասնաւոր կառավարութիւն պիտի է որ սահմանադրական կերպով ընտրողական օրէնք չինէ, բայց թէ որ պարագայները չեն ներքին պայման, ան տոնը մասնաւոր կառավարութիւններն ալ չեն կրնար չափաւորել տահմանագրութեան կցորդուած ընտրողական օրէնքը. և որ և ինչ գէտքով ստորագրուողները չեն յուսար որ ընտրողական օրէնքին դէմ այս գործը յաջողի :

« Միայն այս ծախքան յաջող կ'երեւայ ստորագրութեանը, ուստի կը պարտաւորին գործաւից ըլլալու հաստատուելիք գլխաւորաց ատենին ընտրութեանը :

Կօթա 28 յունիս 1829

Ստորագրութիւն :

ԱՆՍԴՐԻԱ. Հունգարիայի պատերազմին վըրայով Վէնայի օրագիրը ասանկ կը գրեն :

« Կայսերական զօրք Ռուսի տիրելէն ետեւ յուլիսի 2 ին դէպ ի Ռօմօնի խաղաղութեան, հոն ալ աստիկ զարնուեր են մաճառներուն հետ և վատրելիք են աւաւրիացիք :

« Կոսկէյ զօրապետը այս պատերազմին մէջ ծանրիկէ վերաւորուեր է : Կայսերական զօրքը այս պատերազմէն ետեւ ալ դէպ ի Բէշչե տիրութեան քաղել և Վարեջախտ Կառքէվիչն ալ նոյնպէս իւր զօրքը ճամբայ ելեր է անոնց հետ միանալու մըտք : Վէնայի բաւաւ օրագիրը ձայն մը հաներ է որ Կրք թէ Բուսները Բէշչե ալ տիրած և Վէշչէն ալ բռնած ըլլան, բայց Վարեջախտի տեղէն ելլալուն նայելով այս լուրը չափազանց կանուխ

կ'երեւայ : Կոսկէյ զօրապետն ալ Բիւլղինի և Ռօզնմեդուկ թողուցեր ու միայն իւր բանակը պաշտպանելու զբաղեր է :

— Ռօմօնի օրագիրը, այսինքն աւաւրիական թղթակցութիւն անուն օրագիրը այսպէս կը պատմէ մաճառներուն և մոսկովներուն մէջ տեղի երեւելի պատերազմը որ Եւրոպի ետեւի կողմը եղաւ :

« Եւրոպիական մարդոցմէ առած լուրերուս նայելով Տագէտօժ Բուս զօրապետին զօրքը Տիւբլայէն եկած ժամանակը Եւրոպիան ետեւի կողմը Տեմպիլիքին զօրքը կը հանդիպի որ 35,000 հոգի են եղեր : Յունիսի 22 ին արեւնաշաղախ պատերազմ մը կ'ըլլայ, 23 ին կը վերջանայ, Տեմպիլիքին զօրքը մեծ ջարդ կուտէ ու ցիրուցան կ'ըլլայ : Վասիֆները 35 թնդանօդ կ'առնեն և շատ ալ պատերազմական պաշար :

« Չիաւր զօրքը մաճառներուն ետեւէն գնաց, բայց այնչափ չուտով կը փախչէին մաճառները որ ետեւնուն չեն կրցեր հասնիլ : Եւս պատերազմին մէջ Բուսները 3000 հոգի գտան իրենցմէ սպանուած, վիրաւորուած ու ծառքանին կորսնցուցած, մաճառներն ալ ասոր կրկնապատիկէն աւելին :

« Երջապէս Վէնայի օրագիրներէն մէկ քանին շատ երեւելի յաղթութիւններ կը պատմեն իրենց կողմը, բայց ուրիշ շատ օրագիրներ և մասնաւոր նամակներ ալ ասոր հակառակ կը պատմեն, ուստի ոչ մէկին և ոչ միւսին կրնանք հաւատարմիւնէ որ բանը աղէկ մը երեւան չըլլայ :

« Կանք հիմա Պուքրէշէն և Բէշչէն եկած նաւաներուն որոնց թուականները աւելին նոր են :

« Պուքրէշէն եկած նամակները իրարու համաձայն կ'ըսեն որ, յուլիսի 2 ին իւստէր զօրապետը Բուսիմթառէն հեռացեր է, այն տեղ մէկ քանի գունդ զօրք ձգելով և միւս զօրքով դէպ ի Էրմանդատ խաղացիք է, բայց մաճառները դէմ եւլլով ան աստիճան ատար վնաս հասուցեր են որ հազիւ ինքիցքը աղաւթու կրցեր է : Եւս պատերազմը Վէշչէ կ'ըլլայ և մաճառներուն զօրքն ալ 15 հազարէն աւելի չեն եղեր, ըսել է իւստէր զօրաց կէսին չափ : Հիմա իւստէր զօրապետին բանակաւորին Վասիլեպուրկ է և անկէ բնու չի պիտի շարժի մինչեւ որ իրեն Վլադ Կալաւ Եւրոպիայի զօրապետը զօրքը անոր օգնութեան չի հասնի մօտերս :

« Եւս զօրքն ալ գալու ըլլայ նէ՝ կ'երեւայ որ գարձեալ տեղէն չի պիտի կրնայ շարժիլ ալ միայն գուցէ ինքիցքը կարենայ պաշտպանել :

« Բէշչէն ալ յուլիս 7 թուականով կը գրեն որ, յուլիսի 2 ին Ռօմօնի մօտ սոսկալի պատերազմ մը եղաւ Կոսկէյ Մաճառ զօրապետին զօրքը ու Եւրոպիա—Բուս զօրաց մէջ տեղը : Կոսկէյ իւր թնամիկէն ինը թնդանօդ առաւ : Եւս պատերազմ մը օր մը տեւեց և կայսերականը 3000 հոգի կորսնցուցին, Կոսկէյ ալ թէթեւ վերք մը առաւ :

« Դժ զօրապետը որ միշտ բանը գործը թնամիկ սիլվանիայի մէջ է, Պիսմուէժ տներ է և Բուսի 12 հազար զօրքը Պուսկի պարանոցին մէջ փակեր թողուցեր է :

« Բմիլար մօտերս անձնատուր պիտի ըլլայ մօծաներուն սրովհետեւ շատ նեղն է հիմա ասոնց ձեռքէն :

« Կան Եւրոպիա խուռաթ զօրաց հրամանատարն ալ դէպ ի թիւաւ փախչելու ստիպուեր է :

ԻՏԱԼԱՆ. Մարտիկայի վերջին շագնաւով Հոմոնյու գործերուն վրայով առած տեղեկութիւններն ասոնք են :

« Կաղիցիցիք Հոմ մօտերն ինչպէս որ նախընթաց թուականին ծանուցիք : Յունիսի 30 ին հոռմայեցիք շատ նեղը ինկեր չեն և շատ ալ վնասուեր են : Կաղիցիցիք մարտիկներուն մէկէն անընդհատ և սաստիկ տեղոցած կրակէն անհանգիստ ըլլալով աչքերնին դարձեր և սկսեցին են պայքարել յարձակիլ նոյն մարտիկային վրայ ու վերջապէս տիրեր են նոյն օրը : 13 թնդանօդի ծակերը գոցեր 400 հոռմայեցի սպաններ և 1000 ալ վիրաւորեր են : Յարձակողներուն վնասը տակաւին որչափ ըլլալը ստուգուած չէ : Հետեւեալ օրը (Եւլիսի) տահմանագիր ժողովքին յոյսը կտրեր է, ալ դէմ կենալ չէ ուղեր, ուստի ժամը 1 ին ժամանակներ պատգամաւորներ խաւերէն Վալիսի զօրապետին որ անձնատուր ըլլալու պայմանները իմացունէ : Բայց Ռուսին ոչ մէկ առաջարկութիւն չի ընդունեց, միայն ուղեց որ հոռմայեցիք առանց պայմանի անձնատուր ըլլան : Կոսկէյի պատգամաւորները որ գոնէ քաղաքացեալ և Հոմոնյի մէջ գտնուած օտարականաց կեանքը ապահով ըլլայ, բայց զօրապետը ասոր ալ հաւանութիւն չի տուաւ : Եւս ասոնք Կաղիցիցիք 8000, և ոմոնց խօսքին նայելով 10,000 զօրքով քաղաքէն հեռացան :

ուսած ու չի մշակուած ինքնաբոյս ծառերուն նըման վայրենի կ'ըլլայ, մինակ բարոյական կըրթուած թիւնն է բնականէն սկսած սիրոյ հասարակաց օգտին արդիւնաւոր ըլլալուն չափը ճանչցունողը որ է երկրորդ սահմանը սոցիալականութեան: Այդ սահմանը երկրորդ սահմանը ազգը կամ նոյնն է ընկերը իր անձին պէս անկեղծ սիրով սիրելու օրէնքն է ըստ այնմ «Արեւոյս զընկեր քոյ իբրեւ զանձն քոյ» ասանկ չեղած սէրը միշտ կեղծ ու պատուական կը համարուի, ընկերը այս օրինակ հարազատ սիրով սիրել չի սորվելէն ետքը ամէն գիտութեան ամէն քաղաքական կրթութեան սոցիալականութեան մասին ոչինչ և անօգուտ են: Ինչպէս կը տեսնեմք շատերը որ ազգասիրութեան կը քարոզեն, սիրոյ վրայ ծառեր խօսելով անոր պըտուելները կը բացատրեն, բայց իրենք այն ատիւժան գիտցածնուն և խօսածնուն հակառակը կը գործեն մինչեւ ամէն մարդ ասոնց վրայ կը տարակուսի, որոնց պատճառը, այս բարոյական սիրոյ վարժ չըլլալով, միմիայն բնական սիրոյ հետեւողները ըլլալն է, որով գործադրութիւնը տկարանալէն ի զատ, շատ անգամ ալ ստացած հմուտութիւնն անձերնուն օգտին գործիք մը ընելով ազգին փեսաներու չեն խղճար, ընդ հակառակը որ չափ մարդիկ ալ կան որոնք թէպէտ աւելի հմուտութիւն չունին, սակայն սիրտերնին բարոյականիկերթը ըլլալուն գիտեն թէ ազգը ինչ է և ինչպէս սիրելու է, որով ազգին երջանկութեան զգացած ուրախութիւննին ազգին խղճութեան զգացած ցաւերնին անպատմելի կ'ըլլայ: Անձասիրութիւնը ինչպէս ըսինք ջրելի չէ, այլ անձին տնհամեմատ սէրը ընկերին վերաբերեալ սիրոյ մէկ չափը ըլլալով պէտք է նոյն չափով չափուի, և այս ալ իր բաւամբ, որովհետեւ մարդս իր ընկերական վիճակին անեւ սահմանին մէջ ծնած և այն ընկերն ալ բնականաբար խորհելով նախապէս իր ազգը ըլլալը գիտնալէն վերջը, գիտնալու է որ ինք ազգով է, ազգն ալ իրմով, իր ազգէն թիւնը ազգին, ազգին ազգէն թիւնը իրեն, ուրեմն անձին և ընկերին սիրոյ մէջը առաւելութիւն կամ նուազութիւն չի կրնար ըլլար, այս է ահա ազգասիրութիւնը, որուն սահմանին մէջ կը բովանդակի ամէն բարեգործութեանց լըումը ամէն օրէնքներուն վախճանը, այս սիրոյ պտուղն է ազգին ազգէն թիւնը իր անձին հետ համահաւասար ցանկալ, անձին պիտոյքէն ազգին ալ մատակարարել, անձին խառնելու ստակ և ժամանակին չափովը ազգին մասն հանել, անձին պէս ազգին հոգը հոգալ, իր անձին ամէն բարեքներուն ազգը հաղորդ ընելու ջանալ, ինչ որ կ'ըզայ մէկ մը իր անձին վրայ նոյնը զգալ ազգին համար ալ, այս սիրով է որ ատերութիւն թշնամութիւն և ուրիշ ասոնց նման ազգի մը վիճակը դառնացունող ամէն պատիժ կը ջնջին, և կը յաջորդէ քաղցրութիւն՝ խաղաղութիւն՝ միութիւն: ասով ամէնուն սրտին մէջ իրարու բարի կամեւուն իղձը կը տիրէ, իրարու օգտին աշխատելու յօժարութիւնը բնական կ'ըլլայ: Ստիպան ազգասիրութիւնը երրորդ սահման մըն ալ ունի որով ազգ մը օրի պատուաւոր ու փառաւոր աստիճաններու կը հասնի այն է ազգը անձէն վեր սիրելու մեծ և կատարեալ սէրը ըստ այնմ «Անձ ևս քան զայս սէր ոչ որ ունի զի դնիցէ զանձն իւր» ի վերայ բարեկամաց իւրոց որուն կ'ըսուի սէր գերբնական, և այս սիրոյ մէկ հատիկ յատկութիւն է արիւնթիւնը, ինչպէս «Ա» ի սէր կատարեալ ի բաց մերձէ գերկիւղ որով այն սէրը ոչ չափով կրնայ չափուիլ և ոչ սահմանով վճռուիլ, սակայն արիւնթիւնը շատ անգամ առանց օրինաւոր գործադրութեան ապարդիւն հետեւանքներ ունենալով անոր յճակից պէտք է ըլլալ խոհեմութիւնը: վասն զի աշխատութեան առարկայն մինչեւ սկիզբէն խոհեմութեամբ մտածուած չըլլայ, արիւնթիւնեմբ աշխատելէն երեւելի օգուտ մը չի տեսնուիր, խոհեմութեամբ ազգի մը էական բարեքը որը ըլլալը կը ճանչցուի, խոհեմութեամբ ամէն խորհուրդ կը կանխաւորի որով կատարեալ սիրոյ արդիւնքն ալ կատարեալագէտ կը վայելուի, առանց երկարելու սա միայն վճռաբար կը զուրցնենք որ առանց խոհեմութեան գործուած առաքինութիւնները կրնայ շատ անգամ մոլեկան գործքերու հետեւանքներ ունենալ: Ազգի մը օգուտը խոհեմութեամբ մտածուելէն ետքը արիւնթիւն կարօտ կ'ըլլայ ամէն խորհուածներուն ձեռք ձգուելը, որովհետեւ ամէն բարի խորհուրդ մանաւանդ հասարակաց օգտին եղածները միշտ այլ և այլ դիմաւ հայնքէն հալածուելով անհնարին աշխատութիւններու կարօտ կը մնայ: մէկ կողմէն հասարակաց կարծիքները մէկ կողմէն մարդու բնական կիրքերը որոնք են վրէժխնդրութիւն՝ պատուասիրութիւն՝ քամապաշտութիւն՝ շահասիրութիւն և այլն, մէկ կողմէն ալ քաղաքական պարագայները ազգի մը

համար խորհուած բոլոր մեծամեծ օգուտները ըստանալու բուռն զօրութեամբ ընդգիմանալով արիւնթիւն օգուտն ասպարիղ ճակատ մը կը ձեւացունեն: հոն է ահա կատարեալ սիրոյ վրէժ յատկութեանը վայրկեանը, հոն է ազգասիրի մը բանեցունելը վերջին ճիգը, հոն է արդարեւ ազգասիրին աշխատութեան քրտինք և միանգամայն արիւնթիւն թափելու դաշտը, որուն կաթիլը ամբողջ ազգ մը կը յարուցանէ, կատարեալ ազգասիրութե գործքը ոչ թէ անձին չափովը կիրք բանեցունել, այլ ազգին օգտին բոլոր կիրքերը ոչինչ համարել, ոչ թէ անձին պիտոյքը հաւասար չափով, այլ անձէն եւ վեր ստակ և ժամանակ ընծայելն է, մէկ խօսքով փառասիրութիւն՝ կամք՝ հանգիստ՝ շահ և այլ ասոնց նման ամէն անձնական բարեքը զոհել ի սէր ազգին, չի յուսահատիլ օտարին կարծիքներէն և բամբասանքներէն, ազգին օգտին աներկիւղութեամբ անոր ասոր շողորդութիւնը և անհաճութիւն չընել, առանց վրէժխնդրութեան արիւնթիւն անյիշաւոր ըլլալ ընկերին յանցանքին որ է մեծ և կարեւոր առաքինութիւն մը ընկերակցութեան մէջ: ամէն քաղաքական պարագայներուն և ժամանակին բերմաններուն ապաւնալքներէն չի վշտուելով աներկիւղ սրտիւ ընդգիմանալ, վերջապէս արիւնթիւնեմբ ամէն ներքին և արտաքին կարողութիւնները վատնելէն ետքը, անձը անգամ զոհելու: ի շինութիւն և ի կանգնուած ազգին, այս է ահա արիւնթիւն գործքերը, այս է կատարեալ և ճշմարիտ ազգասիրութիւնը որ է կատար և լըրումը ազգասիրութեան: ուր ամէն խորհուրդ դադար կ'առնէ, ազգի մը մշտնջենաւոր մեծութիւն և երջանկութիւնը այս սահմանը կը դիտէ, առանց ասոր ամէն տեսնուած բարքը անհիմն աւմէն կատարելութիւն կարծուածները թերի են: այս ասպարեղին մէջ նահատակուեցան ամէն ազգի դիւցազունները, որոնք արիւնթիւնեմբ մարտըն չելով բոլոր ստացուածնին և մարմնական հեշտութիւննին ծախելով ոգով չափ աշխատելէն ետքը, անձերնին անգամ ազգերնուն իրաւունց փառաց և պաշտպանութեամբ նուիրելով անոնց մեծութեան ամբողջութեան հիմն և արմատը եղան, որով կատարեալ ազգասիրութեան փառաւոր պատկը իրեն անուանը վրայ արժանապէս ընդունելով, բիւրաւոր անմահ գովեստից և արձանագրութեց նիւթ եղած են գործքերովնին հանդերձ մինչև ցայսօր: երանի արդարեւ այն ազգին, որ ասանկ կատարեալ և ճշմարիտ ազգասիրներ ունի իր մէջը:

Մ. Ա. ՃԱՅՃԱՖԵԼՆ

— Հաբթուս վեհափառ և սրբազան Պատրիարք հայրենիս այցելութեան գնաց Սօլուսիայի և Վալաքիայի նորընտիր իշխաններուն որոնք արժանապէս մեծարանք ընդունեցին անոր այցելութիւնը:

ՄԱՆԻՏՐԵԿԱՆ

ՊՕԼԻՍ 25 ՅՈՒՆԻՍ 1849

ԲԵՒԿ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐ

Այս Հաբթուս առեւտրականներուն որ յօգուածներուն վրայով փոփոխութիւն եղաւ նէ՝ միայն այն յօգուածները այսօր հոս կը նշանակեմք:				
Սեւաքը կ'երեւի թէ շատ պիտի անուշնայ:				
Պարսպի երկուք	Օնա	համար	ընչ	110
"	"	Սար	համար	120
"	սէլէ	կարճ	"	136
"	հաստ	կարճ	"	120
Պարսից ապրանքը հօխան				145
Թիֆուք				13—13 1/2
Լիֆուք				145—150
Լափախ լրվացված				7
" չի լրվացված խոսնթարը				140—145
Ղէհրի ինկիւրի խոյսերի Ա. հօխան				15
" Սիւրիւփ				9
Սեղրամոմ				22—22 1/2
Սաղի սեւա կանանչ պարսից տեսակը				11—11 1/2
Քէօք պոյա խանդարը				175—180

ՕՏԼԻ ԱԳՐԱՆՔՆԵՐ

ԿՏԱԻԵՆԵՐ

Լաքը	Տեսակը	Եռուսայ	Լիպը	Գինը
1 1/2	Սիւրահի, Պ	17	.	13 1/2—14
"	"	20	.	15—15 1/2
1 1/2	Սալաչա	20	.	17 1/2—18
1 1/2	"	20	.	22 1/2—23
2	"	20	.	28—31
1 1/2	Սեւա	20	.	24—24 1/2
1 1/2	"	20	.	30—31
1 1/2	Չափալը Թիւ 4	24	.	25—27

Լաքը	Տեսակը	Եռուսայ	Լիպը	Գինը
1 1/2	"	"	"	28—29
1 1/2	"	"	"	30—31
1 1/2	Սարքա	Թ	"	4 1/2 19—20
"	"	"	"	6 27—29
"	"	"	"	6 1/2 30—32
"	"	"	"	7 33—38
"	"	"	"	7 1/2 38—43
1 1/2	Լաքիքան	36	6 1/2	28—30
"	"	"	"	8 1/2 38—40
"	"	"	"	9 40—42
"	"	"	"	9 1/2 40—43
1 1/2	"	"	"	11 1/2 54—56
"	"	"	"	12 1/2 59—61
"	"	"	"	13 62—64
1 1/2	"	29/30	12 1/2	60—61
"	"	"	"	13 61—63
2	"	29 1/2	14 1/2	68—69
1 1/2	Խամ մատամբ օլ	17 1/2	.	42—43
"	Ղերմակ	40	.	44—53
"	Պոյալը	40	.	48—50
1 1/2	"	"	24	26—28
7/4	Տիֆութիւն պոյ (սանդէն) եռուսան	75 1/2	82	
1 1/2	"	"	"	110 115
1 1/2	Չիֆուք պալէ	24	.	50—51
"	Թէք	"	.	28—29
"	Խամ	"	.	25—26
"	Չիֆուք պոյ	"	.	65—66
1 1/2	Քալքթ	40	.	43—50
1 1/2	Խասապ	"	.	58—68
1 1/2	"	"	.	65—78
1 1/2	Թէք բաթիսպ	12	.	30—32
"	"	Թիւ 1/2	"	40—44
2 1/2	Չիֆուք	24	.	43—48
7/5	Թուռուռնու պաս	28	.	31—35
"	Լաքիքան	"	.	36 1/2—38 1/2
1 1/2	Թէքիք Թիւ 1/2	20	.	40—42
1 1/2	"	"	.	46—47
1 1/2	"	"	"	50—52
"	Սարքիւլայ	26	"	70—72
"	"	40	"	80—110
1 1/2	Չիֆուք շալ	3 1/2	.	21 1/2—21 1/2
"	"	Խամ	"	17 1/2—18 1/2
"	Չուպ. Թուռուռն	"	.	{10 1/2—10 3/2}
"	Լաքիքան առաւել	"	.	
"	Խաս արմալը	"	.	13—13 1/2
"	Խամ	"	.	11 1/2—12
"	Լաքիք. տալ. խոշոր	"	.	17—18 1/2
"	"	մանր	"	16—16 1/2
"	Սանդրաճ վերվէլ	"	.	30—33
"	Կարմիր եօլու լիփա	"	.	18 1/2—20
"	Ղերմակ	"	ճիւր	18—20
"	Կան. կար. տալ.	"	.	18 1/2—20 1/2
"	Ղերմար եօլու վար	"	.	12—15

Լաքիքան բանայիլին պատճառաւ կը յուսացուեր որ շատ մանիֆաթուրա ծախուեր, բայց հաւանակը եղաւ, որովհետեւ քանի մը ռուս վաճառականներ չափազանց սուղանք խաւրելով բանայիլը, ուրիշները չի համարձակեցան:

ՀԵՏԵՂԵՆԲ

Աղօթ	կարծր	22—25
Պէտարապիա	"	21—22
Ռումէլի	"	19—20
Խալաֆիլ	կախուղ	12—15
Ռումէլի	"	15—16 1/2
Սարագորին չուգուիլը		
Վարի		6—6 1/2

Հորենի մասին եղած առուտուրները թալ է ու գրեթէ չուգուիլ. որով Լաքիքանին նախընտրելով չափազանց սուղանք. հոս գալու պէտք չունենալնուն:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

— Պիւլիկա փաշա մահալէի լալի ծայրը հանգուցեալ լէյլի Լիփուքիին այրած քանի քիւղ որ 1250 կանգոնի չափ քարածո-լիւն ունի, և ընթացապէս ալ պարզապէս քաճ, ծախու է, մէջ 3 հար առաքաշոր հոր ունի. ծախու առեւել ուղղել Լիփուքիին խալիլ լալը Լալի ալայի խոլ քիւնայ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 2

ԼԱԳՐԻՍ

Սիւրիւլ Լալի. Ի Պիւլիկա քիւնայ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ՏԳԱՐԱՆԻ ԵՈՒԿԱՆՈՒ ՄԻԻԿԵՆՏԻՍԵՆ